

SOSIOLOGIA-PALKINTO 2011 JA MUTTA UUTISIA

Jarno Valkonen & Pekka Rantanen

Vuonna 2010 *Sosiologia*-lehti ja Westermarck-seura päättivät perustaa Sosiologia-palkinnon osoittaakseen arvostusta suomenkieliselle sosiologiselle tiedekirjoittamiselle. Maaliskuussa Tampereen sosiologipäivillä ensi kerran luovutettu palkinto jaetaan joka toinen vuosi, ja se myönnetään yhden päätoimittajan kaksivuotiskauden parhaalle *Sosiologia*-lehdessä julkaistulle artikkelille. Palkinto on suuruudeltaan 500 euroa kunniakirjalla ja lämpimillä onniteluilla ryyditettynä.

Palkinnon valintaprosessi on seuraavanlainen: Päätoimittaja valitsee viisi palkintoehdokasta toimituskautensa aikana julkaistuista noin 24 artikkelista. Tämän jälkeen kyseisen kauden toimituskunta arvioi ja pisteyttää kunkin noista artikkeleista ja eniten pisteitä saanut voittaa. Arvioinnissa päähuomio on julkaistun artikkelin kokonaisuudessa ja tieteellisessä merkityksessä: Mikä on artikkelissa esitettyjen tutkimustulosten yhteiskunnallinen merkittävyys ja voima? Mihin keskusteluihin se osallistuu ja mitä uutta se näihin tuo? Onko se sisällöltään ymmärrettävä, omaksuttava ja sovellettava? Miten suomalainen sosiologinen yleisö on huomioitu? Artikkelin kieliasu, rakenne tai muut muodolliset seikat eivät sen sijaan ole niin merkityksellisiä, koska *Sosiologia*-lehden toimituspolitiikka pitää huolen, että lehdessä julkaistaan ainoastaan kielellisesti, rakenteellisesti ja sisällöllisesti korkealuokkaisia artikkeleita.

Sosiologia-lehden kauden 2009–2010 toimituskunta on päätoimittaja Harri Sarpavaaran johtamana tehnyt päätöksensä ensimmäiseen Sosiologia-palkinnon oikeuttavasta parhaasta *Sosiologia*-lehden artikkelista. Kautta aikojen ensimmäisen Sosiologia-palkinnon sai professori Anssi Peräkylä artikkelillaan ”Mieli sosiaalisessa vuorovaikutuksessa” (*Sosiologia* 4/2009, sivut 251–268). *Sosiologia*-lehti ja Westermarck-seura onnittelevat voittajaa!

Parhaan artikkelin perusteluissa sanotaan, että ”artikkelissa uutta luova ja teoreettisesti sivistynyt ote yhdistyy kiinnostavaan ja monipuoliseen havaintoaineistoon”. Se on ”hyvää ja sujuvaa kielenkäyttöä” ja kokonaisuutena ”selkeä ja kiinnostava nykykeskustelun ja keskeisten kysymysten kuvaus”. Artikkelin on ”kiehtova, liikkuu sosiologian ja psykologian välimaastossa ja pureutuu peruskysymyksiin mielestä ja itsestä, sosiaalisesta ja vuorovaikutuksesta” ja ”avartaa metodologista keskustelua”.

Artikkeli on ”vahva” teoreettinen kontribuutio ”ajattomaan sosiologiseen keskusteluun sosiaalisesta”. Se ”avaa uusia näkökulmia ’mieleen’ sosiologian tutkimuskohteena. Kirjoitus tarkastelee mieltä olennaisesti sosiaaliseen vuorovaikutukseen kytkeytyneenä, tosin ei pelkkänä vuorovaikutuksen tuotteena vaan sen mahdollisuusehtona. Artikkelin esittäikin tärkeän ja omaperäisen konstruktionistisen

ohjelman täydennyksen, jota kehitellään nojautumalla konkreettisiin esimerkkeihin kirjoittajan omista empiirisistä tutkimuksista. Ne yhdistävät urauurtavalla tavalla toisiinsa sosiologisen keskustelunalyysin tutkimusotteen ja psykologian tutkimustuloksia ja mielen teorian. Samalla avautuvat läpi oppialan historian tarkkaan vartioidut sosiologian rajat muihin oppialoihin, ja sosiologia saataan hedelmälliseen dialogiin psykologian ja biologian kanssa”. Lisäksi todetaan, että kirjoittajan rakentama ”mielen teorian, empiirisen sosiaalitutkimuksen ja teoreettisemman sosiologisen tutkimuksen välisten siltojen rakentaminen on samanaikaisesti tuore ja kaihattu kontribuutio, joka jyrkkien vastakkainasettelujen sijaan avartaa sosiologista keskusteluja mielenkiintoisiiin suuntiin”.

Westermarck-seura haki syksyllä 2010 apuraha Koneen säätiön suunnatusta hausta nimeltään ”Tukea suomenkielisille tieteellisille lehdille”. Meitä onnisti, vaikka täysimääräisenä hakemaamme summaa seura ei saanutkaan. Joka tapauksessa iso kiitos Koneen säätiölle huomattavasta tuesta, jonka avulla seura ja lehti pystyvät toteuttamaan monia pitkään mielessä olleita haaveita. Lupasimme erityisesti edistää *Sosiologia*-lehden materiaalien käyttökelpoisuuden lisäämistä sekä opetuksessa että tutkimuksessa. Käytännössä edellinen on tarkoittanut tämän vuoden aikana sitä, että lehden verkkosivuilta (www.sosiologia.fi) löytyy nyt numerokohtainen indeksi lehden ensimmäisestä numerosta lähtien. Tästä on erityisesti kiittäminen vielä tämän lehden ajan toimivaa toimitussihteeriä Veera Kinnusta. Samalla on rakennettu aakkosellinen henkilöhakemisto, jonka on tarkoitus myös sisältää kaikkien lehteen kirjoittaneiden ihmisten nimet ja tiedot heidän kirjoittamistaan teksteistä. Osa artikkeleista on linkitetty Elektra-julkaisupalveluun (<http://elektra.helsinki.fi/>), jolloin tätä palvelua tilaavien instituutioiden koneilta voi *Sosiologia*-lehden verkkosivujen indeksin kautta päästä suoraan lukemaan artikkelien ja muiden tekstien pdf-tiedostoja. Seura ja lehti uskovat, että tällainen verkkosivujen kehittäminen sekä edistää *Sosiologia*-lehden käyttökelpoisuutta tutkimuk-

sessä ja opetuksessa että mahdollistaa meille sosiologeille ja muillekin tietentekijöille käyttökelpoisen tavan tarkastella yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen lähihistoriaa, kun esimerkiksi henkilöhakemistosta näkee yksittäisten kirjoittajien tekstien tiedot aikajärjestyksessä. Eikä tässä vielä kaikki.

Kaikki lukijat eivät ehkä ole tietoisia, että *Sosiologia*-lehden materiaali on saatavilla yhden vuoden viiveellä Elektra-julkaisupalvelun kautta vuodesta 1997 lähtien. Nämä tekstit löytyvät myös Arto-tietokannan ja esimerkiksi Nelli-portaalin kautta. Tavoitteena on, että tulevaisuudessa verkkosivujen indeksissä olisi linkit näihin pdf-tiedostoihin samoin kuin vanhempiinkin *Sosiologia*-lehden artikkeleihin. Syksyllä seuralle tulee harjoittelija, joka jatkaa indeksisivujen rakentamista sekä ryhtyy käymään läpi lehden vanhoja artikkeleita. Tämän vuoden alussa lehden verkkosivulle on muodostettu niin kutsuttu *Sosiologia*-lehden opetuskansio, joka löytyy myös indeksisivulta. Tällä hetkellä opetuskansiossa on kaksi aihealuetta, genealogia ja ympäristösosiologia, jotka rakennettiin sinne esimerkeiksi Koneen säätiötä varten. Tämän vuoden aikana on aikomus digitoida *Sosiologia*-lehden vanhaa materiaalia 3500 sivun verran. Liikkeelle lähdetään vuodesta 1964 ja lehden ensimmäisestä numerosta. Nyt tullaan digitoimaan ensisijaisesti artikkeleita, mutta myöhemmin on tarkoitus jatkaa siten, että kaikki vanha materiaali digitoidaan. Tähän tarvitaan rahaa, joten yhteiskuntatieteilijöiden on hyvä pitää yllä Westermarck-seuran ja *Sosiologia*-lehden toimintakykyä liittymällä seuraan ja tilaamalla lehteä! Ilman meidän kaikkien panostusta seura ja lehti eivät pitemmässä juoksussa pysty kehittämään toimintaansa pitkäjänteisesti. Tässä yhteydessä voi ehkä mainita senkin, että Westermarck-seura voi sääntöjensä nojalla ottaa vastaan lahjoituksia. Vaikka paljon lahjoitusrahaa nykyään suunnataan yliopistoille, mikä sekin on tärkeää, niin ehkä kaiken lahjoitusrahan ei tarvitsisi mennä sinne. Osan voisi kohdistaa kotimaisen tiedejulkaisemisen tukemiseen. Uskomme, että muutkin kotimaista tiedettä julkaisevat tahot ovat tästä asiasta samaa mieltä kanssamme. Edellä mainitun 3500 sivun digitoimisen ovat tehneet

mahdolliseksi Tampereen yliopiston sosiaalitutkimuksen laitos, Turun yliopiston sosiaali-tieteiden laitos, sociologiska institutionen vid Åbo Akademi ja Lapin yliopiston sosiologian oppiaine. Näiltä saadusta digitointituesta on vaikea sanoa muuta kuin kiitos, tack, giihtu!

Syksyllä seuran harjoittelija ryhtyy käymään läpi digitoitua materiaalia luetteloiden ja etsien asiasanoja tietokantoja varten. Näiden tietojen pohjalta harjoittelija jatkaa *Sosiologia-lehden opetuskansion* rakentamista, jotta vanhat tekstit eivät pelkästään löydy kirjastotietokannoista asiasanojen avulla, vaan myös siten, että lehden sivuilta on nopeasti löydettävissä tiettyä aihealuetta koskevia juttuja eri vuosikymmeniltä. Voisimme hyvin kuvitella, että tutkijoita voisi kiinnostaa lehdessä julkaisutujen, vaikkapa luokka- tai perhetutkimusta koskevien, artikkelien kokonaisuus opetuskansiossa. Tällaisia kokonaisuuksia voi varmaan hyödyntää runsaasti opetuksessakin, kun sivujen avulla pääsee ainakin yliopistojen koneiden kautta käsiksi itse teksteihin. Kaikki kiinnostuneet ovat tervetulleita osallistumaan opetuskansion kehittämiseen: lehdelle voi lähettää aihealueita koskevia ehdotuksia sekä näkemyksiä ja toiveita opetuskansion kehittämisen suhteen.

Seura on tekemässä Elektra-julkaisupalvelun kanssa sopimusta, että vanha digitoitu materiaali sijoitetaan samaan kokonaisuuteen. Yksityiskohdat eivät vielä ole selvillä, mutta tämän seuraus tulee olemaan se, että *Sosiologia*-lehti ja Kopiosto lähestyvät artikkelien kirjoittajia,

jotta vanhat tekstit voidaan julkaista digitaalisessa muodossa. Sekä Westermarck-seura että *Sosiologia*-lehti toivovat kirjoittajilta suopeaa suhtautumista tämän suhteen, koska muuten tekstejä ei voida laittaa Elektra-palveluun. Mahdollisesti sekä Kopiosto-valtakirja että *Sosiologia*-lehden kustannussopimuspaperi tulevat postissa samanaikaisesti, tai sitten näitä kerätään jollakin muulla, sopivalla tavalla. Tämä jää nähtäväksi, mutta urakka tulee olemaan huomattava. Tätä tehtävää ei ole tarkoitus sälyttää kokonaan harjoittelijan harteille, vaan sekä seura että lehti osallistunevat jollakin sopivalla tavalla tähän suoritukseen.

Kun kaikki edellä mainitut asiat saadaan alkuun ja etenemään, niin silloin Westermarck-seura on aika lailla tehnyt ne toimenpiteet, jotka Koneen säätiön suunnatussa haussa lupasimme. Vähän ylimääräistäkin on tehty, kuten se, että *Sosiologia*-lehden indeksisivulla on Google-pohjainen Sosiologia-lehden hakukone, joka kohdistaa hakunsa indeksisivustoon. Katsokaa vaikka Googelta: ”Sosiologia-lehden hakukone”.

Lehden toimitussihteeri vaihtuu. Janne Autto aloittaa lehden toimitussihteerinä tästä numerosta lähtien Veera Kinnusen jäädessä äitiyslomalle. Veeralle iso kiitos kaikesta ja Janne, tervetuloa! Toimitussihteerin uudet yhteistiedot löytyvät sekä lehden verkkosivuilta että tämän numeron takakannesta.